

Informator o pożyczkach z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach postępowań naprawczych i ostrożnościowych

W związku z realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego (dalej: jst, jednostki) postępowaniami naprawczymi, jednostkom tym mogą być udzielane pożyczki z budżetu państwa. Pożyczki te są przewidziane w art. 224 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1870, z późn. zm.).

Zgodnie z ust. 1 tego przepisu jednostce samorządu terytorialnego może być udzielona pożyczka z budżetu państwa, jeżeli:

- 1) realizuje ona postępowanie naprawcze lub przystępuje do jego realizacji oraz
- 2) z analizy programu postępowania naprawczego wynika, że jest wysoce prawdopodobne, że:
 - a) nastąpi poprawa sytuacji finansowej tej jednostki,
 - b) nastąpi poprawa skuteczności wykonywania jej ustawowych zadań,
 - c) na koniec roku, w którym spłacona ma zostać pożyczka, zachowane zostaną zasady określone w art. 242-244 (tj. równowaga pomiędzy wydatkami bieżącymi a dochodami bieżącymi jst oraz dopuszczalny wskaźnik zadłużenia),
 - d) jednostka spłaci pożyczkę wraz z odsetkami.

Ww. przepis stosuje się również do pożyczki udzielanej jst realizującej program postępowania ostrożnościowego lub przystępującej do jego realizacji. Jednostki mogą realizować takie postępowanie, jeżeli zagrożenie wykonywania zadań publicznych powstało z przyczyn niezależnych od tej jednostki.

Art. 240a ustawy wskazuje, że jst **opracowuje i uchwała program postępowania naprawczego tylko na podstawie wezwania przez regionalną izbę obrachunkową (RIO, są to państwowe organy nadzoru i kontroli gospodarki finansowej jst)**. Wezwanie to kierowane jest do jst w przypadku stwierdzenia przez RIO, że w jednostce jednocześnie występuje:

- brak możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu jst oraz
- zagrożenie realizacji przez jednostkę zadań publicznych.

Oznacza to, że tylko program naprawczy przyjęty w sposób określony w art. 240a ustawy o finansach publicznych może stanowić podstawę do ubiegania się o pożyczkę z budżetu państwa udzielaną w ramach postępowania naprawczego. Przy czym, zgodnie z art. 224 ust. 1 pkt 2 lit b ww. ustawy, w przypadku udzielenia pożyczki z budżetu państwa, okres w którym jednostka może nie zachowywać relacji wymaganych w art. 242-244 ustawy *o finansach publicznych*, może zostać wydłużony do końca okresu spłaty pożyczki.

Art. 240a określa także niezbędną zawartość programu oraz ograniczenia finansowe, jakie jst musi stosować w okresie realizacji postępowania. Wprowadza również zasadę, że postępowanie naprawcze jest uchwalane przez organ stanowiący jst na okres do 3 lat, a jego celem jest m.in. zachowanie relacji określonych w art. 242-244 ustawy *o finansach publicznych* (tj. równowagi pomiędzy wydatkami bieżącymi a dochodami bieżącymi jst oraz dopuszczalnego wskaźnika zadłużenia).

Przepis art. 240a ustawy o finansach publicznych umożliwia uchwalenie wieloletniej prognozy finansowej (WPF) oraz budżetu jst bez zachowania relacji z art. 242-244 w okresie

realizacji programu naprawczego. Oznacza to, że sama realizacja programu naprawczego, który uzyskał pozytywną opinię RIO daje jst podstawę do uchwalenia budżetu i WPF bez zachowania ww. relacji.

Pożyczka z budżetu państwa może lecz nie musi być elementem programu naprawczego i w każdym przypadku należy zdecydować, czy jest właściwym rozwiązaniem dla jednostki. Pożyczki z budżetu państwa powinny być udzielane jednostkom, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej i nie mają możliwości realizowania swoich ustawowych działań bez uzyskania wsparcia finansowego.

Jednostka, ubiegająca się o pożyczkę z budżetu państwa, zgodnie z art. 224 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, składa do ministra właściwego do spraw finansów publicznych (Minister Rozwoju i Finansów – MRiF) wniosek o udzielenie pożyczki. Do wniosku załącza się program postępowania naprawczego, dokumenty zawierające dane umożliwiające dokonanie bieżącej i prognozowanej oceny sytuacji finansowej tej jednostki oraz propozycje zabezpieczeń spłaty pożyczki.

Zawartość wniosku, wymagane załączniki, a także informacje dotyczące zabezpieczeń przyjmowanych przez MRiF przy udzielaniu pożyczek, są określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie pożyczek z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach postępowań ostrożnościowych lub naprawczych (Dz.U. nr 257, poz. 1730).

W paragrafie 2 tego rozporządzenia określono informacje, jakie powinny być zawarte we wniosku o udzielenie pożyczki, które pozwolą na identyfikację wnioskodawcy, ustalenie kwoty wnioskowanej pożyczki oraz proponowanego harmonogramu jej spłaty, jak również poznanie uzasadnienia ubiegania się o jej udzielenie.

Paragraf 3 rozporządzenia zawiera wykaz dokumentów dołączanych do wniosku. Dokumenty te powinny umożliwić m.in. dokonanie oceny obecnej i prognozowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej wnioskodawcy.

Jednym z dokumentów dołączanych do wniosku jest raport regionalnej izby obrachunkowej o stanie gospodarki finansowej jednostki sporządzany na podstawie art. 10a ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 561). Raport RIO jest sporządzany aby wskazać organom jst powtarzające się nieprawidłowości lub zagrożenia niewykonania ustawowych zadań.

Kolejnym dokumentem dołączanym do wniosku jest uchwała organu stanowiącego jst (np. rady gminy, powiatu itd.) w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej jednostki. Prognoza ta musi m.in. pokazywać, że najpóźniej na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki zostaną zachowane zasady określone w art. 242-244 ustawy o finansach publicznych. Obowiązek jej sporządzenia wynika z treści art. 226 ustawy o finansach publicznych.

Ponadto, z paragrafu 4 rozporządzenia wynika, że zabezpieczeniem spłaty udzielonej pożyczki są weksle własne in blanco lub akt notarialny o poddaniu się egzekucji. Zabezpieczenie musi obejmować co najmniej 100% kwoty wierzytelności z tytułu umowy pożyczki (kwota pożyczki wraz z odsetkami).

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 224 ust. 2 ustawy o finansach publicznych pożyczka i odsetki nie podlegają umorzeniu. Ponadto, w przypadku niedokonania spłaty pożyczki w terminie określonym w umowie pożyczki, Minister Rozwoju i Finansów może potrącić niespłaconą kwotę pożyczki wraz z odsetkami z należnej subwencji ogólnej ustalonej dla tej jednostki samorządu terytorialnego.

Oprocentowanie pożyczki wynosi ½ stopy redyskonta weksli w NBP, nie mniej jednak jak 3% w skali roku.